Kerngegevens

Titel portefeuille:
Lucht- en zeehaven [onderdeel **zeehaven**]

Welke thema's spelen binnen deze portefeuille:

- Het Havengebied en het Noordzeekanaalgebied (NZKG) zijn belangrijk voor de regionale economie; in economische omvang en werkgelegenheid maken de haven-industriële activiteiten in NZKG 3-4% van de totale MRA economie uit.
- Het NZKG draagt bij aan een diversificatie van het economisch landschap, met ca. 50% industriële activiteiten, zoals basis metaal, voedings-middelen– en chemische industrie, waarvoor elders in de regio weinig of geen plek (meer) is.
- Bovendien is het gebied nodig voor energietransitie en ontwikkeling van de circulaire economie. De uitgangspositie voor transitie naar het post-fossiele tijdperk is goed, o.a. vanwege de reeds bestaande clustering van bedrijvigheid in energie, waterzuivering, afvalverbranding, voedselverwerking en chemie, en het feit dat er – zeker in verhouding tot Rotterdam – relatief veel van de materiaalstromen wordt verwerkt in de regio.
- Met het aantrekken van de economie groeit het aantal dossiers waarop de belangen van scheepvaart en industrie botsen met die van een groeiende gemeente; zie dossiers als Haven-Stad, Sprong over t IJ en PTA verplaatsing. Er is gebrek aan ruimte, zowel op het land, als op het water zowel fysiek als qua uitstoot, geluid en veiligheidscontouren.

Belangrijkste feiten en cijfers:

- De Amsterdamse haven had in 2018 een overslag van en naar zee van ruim 82,3 mln ton; 50,4 import en 31,9 export. Dat is 8% marktaandeel in de Hamburg – Le Havre range. Voor het hele Noordzeekanaalgebied (NZKG) - naast Amsterdam: Beverwijk, Velsen en Zaanstad - bedroeg de overslag ruim 100 mln ton.
- Het Amsterdamse havengebied, beheerd door het Havenbedrijf Amsterdam (HbA) huisvest ca. 17.600 fte directe werkgelegenheid en indirect ruim 12.000). De totale toegevoegde waarde (TW) is ca. € 3,8 miljard (direct ca. € 2,2 mld).
- Voor het hele NZKG zijn de cijfers respectievelijk ruim 35.000, 31.000 en € 7 mld (direct ca. 4,5 mld). In het NZKG zijn ruimt 1.400 bedrijven gevestigd, waarvan 821 direct zeehaven-gerelateerd. Tata Steel in Velsen, met ruim 9.000 werknemers en een TW van bijna 1 mld, levert ruim 25% van de directe werkgelegenheid en 23% van de TW binnen het totale NZKG.
- Onderdeel van het HbA is de Divisie Havenmeester, verantwoordelijk voor een vlotte, veilige en milieuverantwoordelijk doorvaart van de scheepvaart in het Noordzeekanaal. De Divisie voert publieke taken uit die zijn gemandateerd door de gemeente en het rijk, en heeft een onafhankelijke positie. Binnen het NZKG voert de Divisie de werkzaamheden uit van het Centraal Nautisch Beheer (NZKG) (zie hieronder)

Belangrijkste trends en ontwikkelingen:

Zeehaven

- <u>Energietransitie:</u> In de haven van Amsterdam is de goederenstroom van fossiele brandstoffen, met ca. 70% van het volume, dominant. Steenkool neemt af en de groei van benzine/diesel wordt minder. HbA richt zich op (stimuleren van de bedrijvigheid ter) ontwikkeling van alternatieve brandstoffen en energiedragers als biodiesel, synthetische kerosine en waterstof.

  Ter illustratie Vattenfall: Per 1-1-2020 sluit de kolencentrale aan de Hemweg (kabinetsbesluit, ca. 5 jaar eerder dan Vattenfalls eigen planning). Vanuit de visie "klimaat-neutraal binnen één

generatie" heeft het bedrijf initiatieven aangekondigd voor de opwekking en opslag van energie de komende decennia, ter plekke. Plannen variëren van het plaatsen van zonneweides, windmolens en grootschalige batterijen en het op termijn ombouwen van de gascentrale naar elektriciteitsopwekking met waterstof tot het produceren van synthetische brandstoffen en het installeren van een openbaar waterstof-tankstation.

- Circulaire economie: het gebied als locatie voor (her)verwerkende industrieën, die onderling verbonden zijn qua grondstof- en energiestromen (stoom, warmte, etc.) en verwerking van afval/grondstoffen uit stad en regio ('urban mining'). Denk aan oud beton of rubberbanden vermalen als basis voor nieuwe producten, grondstof voor kunstmest halen uit rioolwater, of afvalplastic omzetten in brandstof. I.s.m. HbA is een bedrijventerrein aangewezen (N5 kavel), waar bedrijven worden gevestigd die elkaars grondstoffenstromen kunnen gebruiken (N5 kavel).
- Mobiliteit en bereikbaarheid: groei van 'last mile' transport, via transportcentrum i.o. en transport over het water voor b.v. aan- en afvoer bouwmaterialen,
- Botsende belangen rondom het IJ, waarbij HbA ervaart dat de focus van de stad ligt op het verbinden van de noord- en zuidkant van het stuk(je) water tussen A10 West en Nescioburg/Oranjesluizen – of nog specifieker: tussen Silodam en KNSM-eiland – maar onvoldoende ziet dat dit als verlengde van het Noordzeekanaal, onderdeel is van het Europees netwerk van hoofdwaterwegen, en economisch en logistiek van groot belang is voor haven en achterland.
- Schaarse ruimte: de puzzel om – binnen de economische dynamiek en daarmee samenhangende ruimtelijke transformaties – naast de noodzakelijke woningbouw, voldoende plek te behouden voor toekomstige grootschalige verwerking van afval (grondstoffen uit de 'urban mine') in de circulaire economie en energietransitie.

Overlap en raakvlakken met andere portefeuilles :

- Deelnemingen (aandeelhouderschap)
- Grondzaken (Inclusief erfpacht, exclusief broedplaatsen en gemeentelijk vastgoed)
- Ruimtelijke Ontwikkeling (o.a. Haven-Stad).
- Duurzaamheid (waaronder Klimaat, Energie + Luchtkwaliteit en coördinatie op Afval/Grondstoffen, Milieutoezicht , opdrachtgeverschap Omgevingsdienst NZKG)
- Verkeer en Openbare Ruimte

Praktische informatie

Binnen deze portefeuille bestuurlijke overleggen en andere samenwerkingsverbanden & belangrijke stakeholders:

- Havenbedrijf Amsterdam, directie en RvC: Wh heeft regelmatig bila met de directeur HbA. Overleg met hele directie en/of RvC vnl. tijdens aandeelhoudersvergadering.
- BestuursPlatform NZKG: Twee tot drie keer per jaar heeft vindt dit overleg plaats met vertegenwoordigers van vrijwel alle partijen die een rol spelen in het NZKG. Voorzitter is de gedeputeerde haven van de Provincie NH (Zita Pels, GL), overige vaste leden zijn de wethouders haven van de gemeentes Beverwijk, Zaanstad, IJmuiden, de directeuren van HbA, zeehaven IJmuiden, Tata Steel, en ministeries van BZK en IenW. Wethouder Van Doorninck neemt regelmatig deel voor agendapunten die ruimte en duurzaamheid raken, waaronder de Energietransitie, of transformatie bedrijventerreinen Haven-Stad.
- Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB): Dit is het samenwerkingsverband van de 4 NZKG havengemeenten Amsterdam, Beverwijk, Velsen en Zaanstad. Het bestuur bestaat uit de 4 wethouders haven. U bent de voorzitter. Middels een Gemeenschappelijke Regeling stuurt het CNB de Havenmeester en de Divisie Havenmeester aan, met als

belangrijkste taken:

- verkeersbegeleiding van de scheepvaart op het Noordzeekanaal;
- bediening van de sluizen in IJmuiden;
- inspecties op veiligheids- en milieuvoorschriften;
- toezicht en handhaving op nautische wet- en regelgeving;
- ontwikkeling van beleid.

Bestuurlijk relevante onderwerpen binnen portefeuille

Gemeentelijke Visie Haven:

Conform opdracht uit de herijking van het aandeelhouderschap wordt op dit moment gewerkt aan het opstellen van een lange termijn Visie van de gemeente op de Haven en het havengebied. Voor minimaal de komende tien jaar, met doorkijk naar 2040. Deze visie is richtinggevend voor het handelings-perspectief (minimaal) de komende 10 jaar, zodat aan de hand daarvan , via gedegen integrale belangenafweging – in plaats van afzonderlijk en/of op ad-hoc basis – de belangrijke keuzes gemaakt kunnen worden, waarmee de gemeente aangaande de haven en het havengebied wordt geconfronteerd. EZ en RenD werken samen aan het opstellen van deze GVH, in een traject dat uit twee delen bestaat:

1. Bouwstenen verzamelen, via desk research en werksessies binnen de gemeente en met externe stakeholders, in de periode tot eind 2019. Dit gebeurt met hulp van een externe partij (Berenschot). Over de opdrachtformulering aan Berenschot is afstemming geweest met Hba.
2. Het formuleren van de beleidsvisie zelf, op basis van de bouwstenen, waarna het college begin 2020 een standpunt kan innemen. Deze visie zal voor het Havenbedrijf belangrijke input zijn voor hun strategisch plan voor 2021-2025. Het traject geeft zo invulling aan de inhoudelijke sturing via het aandeelhouderschap.

Havenstad / Minervahaven / Coenhaven:

In december 2017 de raad de Ontwikkelstrategie Haven-Stad aangenomen. De ontwikkeling vindt gefaseerd plaats. De Coen- en Vlothaven ligt centraal in Haven-Stad. Hier bevindt zich nu een aantal grote industriële havenbedrijven . Amsterdam heeft met vier bedrijven (ICL, Cargill, IGMA en Eggerding), het HbA en de Provincie N-Holland een convenant gesloten dat er vóór 2029 geen transformatie zal plaatsvinden in het zogenaamde “pas-op-de-plaats-gebied”. Het vorige college heeft deze bedrijven daarnaast nog de toezegging gedaan dat zij tot 2040 mogen blijven. De bedrijven voelen zich steeds meer belemmerd door de oprukkende stad en willen graag een gesprek met de gemeente om eerdere verplaatsing mogelijk te maken. Probleem hierbij zijn de kosten en de zoektocht naar alternatieve ruimte. (Een van de bedrijven (Kunstmestproducent ICL) wil zelf op korte termijn verplaatsen en vraagt daarbij de medewerking van de gemeente). Het huidige college wil Haven-Stad versnellen. Er is besloten om te onderzoeken of dit mogelijk is aan de zuidelijke rand van Haven-Stad (Minervahaven-Zuid, Sloterdijk I-Noord en Sportpark Transformatorweg/Amsterbaken). WH Van Doorninck wil binnenkort samen met U een ‘benen op tafel gesprek’ organiseren met verschillende partijen in informele setting.

Werkgroep IJ-oeververbindingen:

Na het ontstaan van een bestuurlijke impasse tussen gemeente en Rijk over de Javabrug is de adviescommissie IJ-oeververbindingen onder leiding van de Belgische stedenbouwkundige en MIT hoogleraar5.1, 2, e 5.1, 2, e gevormd om een zwaarwegend advies te geven over de aard van de toekomstige IJoeververbindingen die noodzakelijk zijn voor de stedelijke ontwikkelingen rond het IJ, in het bijzonder Amsterdam Noord. Een advies is voorzien medio 2020, waarna in het tweede deel van 2020 bestuurlijke besluitvorming en vastlegging van de bestuurlijke overeenstemming tussen Rijk, Gemeente en Provincie kan volgen. Over de

voortgang van de adviescommissie zult u nog nader worden geïnformeerd.

Regionaal beleid zeecruise / verplaatsing Passengers Terminal Amsterdam (PTA) :
Op 15 november 2018 heeft het Bestuursplatform NZKG de bestuursopdracht 'Zeecruise in het NZKG' vastgesteld. Doel is te komen tot een regionaal beleid, voor de thema's economie, toerisme en duurzaamheid. Dat gebeurt deels op basis van externe onderzoeken. T.a.v. een mogelijk toekomstige locatie worden drie scenario's uitgewerkt (PTA handhaven op huidige locatie, PTA beperken en PTA sluiten. Tijdens de eerstvolgende bijeenkomst van het BP NZKG op 15-11 a.s. wordt de voortgang gepresenteerd. Hiervoor krijgt u een aparte voorbereiding.

Bouw nieuwe zeesluis in IJmuiden:
Na een paar tegenvallers, die hebben geleid tot vertraging verloopt de bouw van de nieuwe sluis nu voorspoedig. Naar verwachting wordt de nieuwe sluis begin 2022 opgeleverd.